

б) вони мають споживчу цінність; в) ними можна користуватись та розпоряджатись у віртуальному просторі; г) їх оцінка дає можливість визначити ринкову вартість.

Список бібліографічних посилань

1. Савельев А. И. Правовая природа виртуальных объектов, приобретаемых за реальные деньги в многопользовательских играх. *Игроки и Закон: законодательство и правоприменение в области защиты прав потребителей услуг*. 26.10.2015. URL: http://gamersandlow.blogspot.com/2015/10/blog-post_65.html (дата звернення: 01.11.2017).
2. Jimenez C. The high cost of playing Warcraft // BBC News. 24 September 2007. URL: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/7007026.stm> (дата звернення: 01.11.2017).
3. Кондратьева И. Право на виртуальную собственность: всё что останется после меня // ПравоRU : сайт. 15.03.2016. URL: <https://pravo.ru/review/view/126933/> (дата звернення: 01.11.2017).
4. Мрачный контракт: права супругов на программное обеспечение: публикация статьи / по материалам AIN.UA // Журнал-клуб юридических инноваций и технологий. 26.12.2016. URL: <http://legal-it.club/mrachnyj-kontrakt-prava-suprugov-na-programmnoe-obespechenie/> (дата звернення: 01.11.2017).
5. Гузь Д. User is offline: можно ли унаследовать виртуальное имущество / по материалам ilaw.net.ua // Журнал-клуб юридических инноваций и технологий. 09.01.2017. URL: <http://legal-it.club/user-is-offline-mozhno-li-unasledovat-virtualnoe-imushhestvo/> (дата звернення: 05.11.2017).
6. За воровство виртуального имущества онлайн-игры World of Warcraft сажают в тюрьму // 12 Миллионов : сайт. URL: <http://12millionov.com/vorovstvo-virtualnogo-imushhestva-onlajn-igry-world-of-warcraft.html> (дата звернення: 01.11.2017).
7. Имущество виртуальное – тюремный срок реальный // Сайт Всеукр. асоц. кадровиків / вид. дiм Медiа-Про. 28.10.2010. URL: <http://www.kadrovik.ua/content/imushchestvo-virtualnoe-tyuremnyi-srok-realnyi> (дата звернення: 08.11.2017).

Одержано 10.11.2017

УДК 364-5:364.63-027.553](477)(072)

Поліна Анатоліївна ЗЕЛЕНЯК,

*аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ДИТИНСТВА В УКРАЇНІ

Правовий статус дитини регулюється різними міжнародними та національними нормативними актами, а саме: Загальною декларацією прав людини (1948 р.), Міжнародним пактом про громадянські та політичні права (1966 р.), Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.), Декларацією прав дитини (1959 р.), Конвенцією про права дитини (1989 р.), Європейською конвенцією про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом (1975 р.), Конституцією України, Сімейним та Цивільним кодексами України, Законом України «Про охорону дитинства» та іншими документами.

Організація Об'єднаних Націй в Загальній декларації прав людини проголосила, що діти мають право на особливе піклування і допомогу. Основне завдання суспільства і держави повинне бути спрямоване на захист сім'ї, як основного осередку суспільства і природного середовища для зростання і благополуччя всіх її членів, і дітей, яким необхідно надати необхідні захист і сприяння. Дитині для повного і гармонійного розвитку її особи необхідно зростати в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові і розуміння. І для цього дитина повинна бути повністю підготовлена до самостійного життя в суспільстві та вихована в дусі ідеалів, проголошених Статутом Організації Об'єднаних Націй, і особливо в дусі миру, гідності, терпимості, свободи, рівності і солідарності [1].

Відповідно Декларації прав дитини, «дитина, внаслідок її фізичної і розумової незрілості, потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження» [1]. Ст. 24 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [2], визначає, що по відношенню до кожної дитини не можлива дискримінація за ознакою раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, національного чи соціального походження, майнового стану або народження. Цим документом передбачено, що дитина має право на такі заходи захисту, які є

необхідними в її становищі, як малолітньої, з боку її сім'ї, суспільства і держави. Кожна дитина повинна бути зареєстрована негайно після її народження і повинна мати ім'я. Також передбачено право дитини на набуття громадянства.

Захист прав дітей від економічної і соціальної експлуатації передбачено Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права, в якому визначено, що застосування праці дітей в галузі, шкідливій для їх моральності і здоров'я чи небезпечній для життя або такої, що може завдати шкоди їх нормальному розвитку, повинно бути каране за законом [3]. Також відповідно до ст. 10 цього Пакту – сім'ям, які є природним і основним осередком суспільства, повинні надаватися по можливості якнайширша охорона і допомога, особливо при її утворенні і поки на її відповідальності лежить турбота про несамотійних дітей та їх виховання. Шлюб повинен укладатися за вільною згодою тих, хто одружується. Особлива охорона повинна надаватися матерям протягом розумного періоду до і після пологів. Протягом цього періоду працюючим матерям повинна надаватися оплачувана відпустка або відпустка з достатньою допомогою по соціальному забезпеченню. Особливих заходів охорони і допомоги має вживатися щодо всіх дітей і підлітків без будь-якої дискримінації за ознакою сімейного походження чи за іншою ознакою.

Згідно вітчизняного законодавства правовий статус дитини визначено Сімейним кодексом України, це особа до досягнення нею повноліття [4], рівність прав дітей, які впливають із сімейних відносин, то вони регламентуються ст. 529 Цивільного кодексу України [5].

Так, діти, зачаті у шлюбі, визнаному недійсним, мають ті ж самі права і обов'язки, що і діти, народжені у дійсному шлюбі. Діти, народжені від батьків, які не перебувають у шлюбі між собою, якщо походження їх встановлено за спільною заявою батьків або за рішенням суду, мають ті ж права і обов'язки щодо батьків і їх родичів, що й діти, які народилися від осіб, що перебувають у шлюбі. Усиновлені діти прирівнюються в особистих і майнових правах та обов'язках до дітей усиновителя за походженням. Зокрема, всі діти (у тому числі усиновлені) мають право на спадщину за законом.

Державою для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, створюються школи-інтернати, дитячі будинки, в тому числі сімейного типу, з повним державним утриманням. Заохочення та підтримка благодійницької діяльності щодо дітей з боку держави проявляється перш за все у зменшенні балансового прибутку, який підлягає оподаткуванню, на суму грошових коштів, матеріальних цінностей і нематеріальних активів підприємств, перерахованих до відповідних дитячих установ, закладів; у звільненні коштів, що надходять у вигляді пожертвувань від юридичних і фізичних осіб фондам, дитячим закладам і установам, від оподаткування. Все це також регламентується ст. 52 Конституції України [6], а саме діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом.

Закон суворо карає за здійснення будь-якого насильства над дитиною та її експлуатацію. Це передбачено в Законі України «Про охорону дитинства» [7], а саме ст. 10 де говориться про те, що кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності. Дисципліна і порядок у сім'ї, навчальних та інших дитячих закладах мають забезпечуватися на принципах, що ґрунтуються на взаємоповазі, справедливості і виключають приниження честі та гідності дитини. Держава здійснює захист дитини від: усіх форм фізичного і психічного насильства, образи, недбалого і жорстокого поводження з нею, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють; втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів і психотропних речовин; залучення до екстремістських релігійних психокультових угруповань та течій, використання її для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо та згідно ст. 1 ЗУ «Попередження насильства в сім'ї» [8], насильство в сім'ї – будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю, члени сім'ї – особи, які перебувають у шлюбі; проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою; їхні діти; особи, які перебувають під опікою чи піклуванням; є родичами прямої або непрямої лінії споріднення за умови спільного проживання.

Також Кримінальним кодексом України передбачено відповідальність за вчинення злочину проти дітей, а саме ст. 117 умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини, ст. 135 – за

залишення в небезпеці малолітнього, що знаходиться в небезпечному для життя стані; ст. 167 – за зловживання опікунськими правами ; ст. 150 – експлуатація дітей, ст. 150-1 – використання малолітньої дитини для зайняття жебрацтвом, ч. 4 ст. 152 – за зґвалтування не-малолітньої або малолітнього; ст. 155 – за статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості; ст. 156 – за розбещення неповнолітніх; ст. 148 – за підміну дитини ; ст. 304 – втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, ст. 137 – неналежне виконання обов’язків щодо охорони життя та здоров’я, ст. 166 – злісне невиконання обов’язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування.

Якщо ж звернути увагу на цифри та статистику в Україні щодо народжуваності та смертності, то можна побачити наступне у 2016 році на Україні (без урахування Криму і Севастополя) народилося 397,0 тис. дітей; померло – 583,6 тис. осіб. природний спад населення складає 186,6 тис. осіб, природний приріст населення спостерігався лише в Закарпатській (+601) та Рівненській (+1205) областях та м. Києві (+5904 осіб). В інших регіонах була зафіксована природне зменшення населення, яка коливалася від 459 осіб у Волинській області до 17487 осіб в Донецькій, 18225 осіб в Харківській, 22127 осіб в Дніпропетровській областях.

У 2015 році на Україні (без урахування Криму і Севастополя) народилося 411,8 тис. дітей; померло – 594,8 тис. осіб, природний спад населення склала 183,0 тис. осіб, природний приріст населення спостерігався лише в Закарпатській (+1239) і Рівненській (+1442) областях та м. Києві (+5133 осіб). В інших регіонах була зафіксована природне зменшення населення, яка коливалася від 369 осіб у Волинській області до 17667 в Харківській, 20402 осіб на Дніпропетровщині, 22863 осіб в Донецькій областях.

2014 року на Україні (без урахування Криму і Севастополя) народилося 465,9 тис. дітей; померло – 632,7 тис. осіб. Природний спад населення склала 166,8 тис. осіб. Природний приріст населення спостерігався у Волинській (+920 осіб), Закарпатській (+3569), Рівненській (+2455), Чернівецькій (+60) областях та м. Києві (+4829 осіб), у 2013 році на Україні народилося 503,7 тис. (роком раніше – 520,7 тис.) дітей; померло – 662,4 тис. (роком раніше – 663,1 тис.) осіб. Природний спад склала 158,7 тис. (що на 16,3 тис. більше, ніж за 2012 рік). Природний приріст населення спостерігався в Закарпатській (+3689 чол.), Рівненській (+2889) і Волинській областях (+1034) і Києві (+5302)

Народжуваність в Україні найнижча в Європі і нижче, ніж в Росії, крім того сама найнижче народжуваність на Україні в найбільш урбанізованих областях (Запорізька, Донецька, Луганська, Харківська, Дніпропетровська області, місто Київ) [9].

Що стосується вчинення злочинів проти дітей не дивлячись на той фактор, що народжуваність в нашій країні найнижча, то згідно статистики можна побачити наступне – ст. 150-1 ККУ вчинено у 2015 р. – 5 кримінальних правопорушень, 2016 р. – 3; ч. 1 ст. 155 ККУ вчинено у 2015 р. – 13; 2016 р. – 10; ч. 2 ст. 156 ККУ вчинено у 2015 – 41 кримінальних правопорушень, у 2016 р. – 38; ст. 166 ККУ вчинено у 2015 – 31 кримінальних правопорушень, у 2016 р. – 48; ч. 2 ст. 137 ККУ вчинено у 2015 – 6 кримінальних правопорушень, у 2016 р. – 5; ст. 117 ККУ вчинено у 2015 – 10 кримінальних правопорушень, у 2016 р. -7; ст. 135 ККУ вчинено у 2015 – 18 кримінальних правопорушень, у 2016 р. 21; ч. 1 ст. 304 ККУ вчинено у 2015 р. – 77 кримінальних правопорушень, у 2016 р. – 155; ч. 2 ст. 304 ККУ вчинено у 2015 р. – 27 кримінальних правопорушень, у 2016 р. – 47 [10].

Чинний Кримінальний кодекс України передбачає кримінальну відповідальність за всі види злочинів, скоєних проти малолітніх та неповнолітніх і різні види покарань, як виправні роботи, позбавлення права займатися певними видами діяльності, штраф, позбавлення волі та інші. Проте, багато на сьогоднішній день здійснюється злочинів проти дітей, які досі не знаходять свого відображення в чинному законодавстві, відносяться до категорії прихованих злочинів і часто залишаються нерозкритими. Розуміючи актуальність і важливість проблеми на сьогоднішній день, необхідним посилити кримінальну відповідальність за посягання на малолітніх та неповнолітніх, а також передбачити більш широке застосування санкцій, а саме штрафів – за злочини, пов’язані з отриманням прибутку за рахунок дітей.

Тому підсумовуючи вищевказане, можна зробити висновок, що законодавство однаковою мірою захищає від будь-яких посягань усіх дітей, але що стосується кримінальної відповідальності то для повної й об’єктивної оцінки складу злочину правовий статус має важливе значення. Діти потребують особливого захисту як зі сторони держави так і сім’ї в якій вона живе, тому що вони є майбутнім нашої держави.

Список бібліографічних посилань

1. Конвенція про права дитини // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 02.11.2017).
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 02.11.2017).
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 02.11.2017).
4. Сімейний кодекс України : закон України від 10.01.2002 № 2947-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 02.11.2017).
5. Цивільний кодекс України // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 02.11.2017).
6. Конституція України // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 02.11.2017).
7. Про охорону дитинства : закон України // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 02.11.2017).
8. Про попередження насильства в сім'ї : закон України // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14> (дата звернення: 02.11.2017).
9. Населення України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html (дата звернення: 02.11.2017).
10. Офіційний сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/category/46874> (дата звернення: 02.11.2017).

Одержано 03.11.2017

УДК 159.95

Олена Володимирівна ЗЕМЛЯНСЬКА,

*доктор психологічних наук, професор,
член-кореспондент Балтійської педагогічної академії,
професор кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6547-2621>*

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

Питання професійної діяльності та спілкування завжди знаходилися в центрі уваги психологічної науки. Професійна діяльність працівників поліції має свої особливості, які вимагають професійної комунікативної компетентності працівника, та певних особистісних якостей, що визначають ефективність його спілкування під час виконання професійних обов'язків. Комунікативна компетентність фахівця забезпечує ефективність його професійної взаємодії, поведінки в повсякденній та екстремальній обстановці, особливості взаємовідносин в колективі [1, 2].

У процесі професійного спілкування працівник поліції постійно зіштовхується з необхідністю правильно будувати взаємовідносини з співслужбовцями, керівництвом, робітниками інших структур, оточуючими. Рішення професійних завдань потребує аналізу й оцінки поведінки людей, формування адекватної уяви про них, ефективного вирішення професійних конфліктів. В процесі сприйняття інших людей формуються образи, що у процесі аналізу й оцінки, досягають рівня понять і регулюють власну поведінку стосовно цих людей. На основі зробленої оцінки формуються мотиви та способи поведінки, стратегії впливу. Добре сформовані комунікативні якості потрібні будь-якому професіоналу, але особливо гостро це питання стосується представників професії типу «людина-людина» (працівник правоохоронних підрозділів, слідчий, оперативний працівник тощо).

Ми вважаємо, що комунікативна компетентність працівників поліції має складну структуру, до якої залучені комунікативні здібності, особливості переробки інформації суб'єктом (інформаційно-комунікативні функції), комунікативні уміння та навички та комунікативні якості